A actividade marisqueira en Galicia

Elisa Gago Moldes

Marzo2011
EGAP

Índice

- O marisqueo en Galicia.
- Recursos marisqueiros.
- Artes, útiles e técnicas.
- Xestión do marisqueo a través dos plans de explotación (plans de xestión).

O marisqueo. Definición

Actividade extractiva desenvolvida (a pé ou desde embarcación) na zona marítima ou marítimo-terrestre dirixida de modo exclusivo e con artes selectivas e específicas á captura dunha ou varias especies de moluscos, crustáceos, tunicados, equinodermos e outros invertebrados mariños, con fins de comercialización

O marisqueo. Competencias

- A Comunidade Autónoma galega ten competencias exclusivas en marisqueo:
  - ✓ Zona marítimo-terrestre
  - ✓ Zona marítima augas interiores
  - ✓ Mar territorial
  - ✓ Zona económica exclusiva correspondente ao litoral galego

Na pesca, unicamente en augas interiores.

h Unica Comunidade Autónoma cunha consellería adicada exclusivamente á pesca, ao marisqueo e á acuicultura.

Normativa relativa a marisqueo:

- Lei 6/2009, do 11 de decembro, que modifica a Lei 11/2008, do 3 de decembro, de pesca de Galicia.
- Decreto 15/2011, do 28 de xaneiro, polo que se regulan as artes, aparellos, útiles, equipos e técnicas permitidos para a extracción profesional dos recursos mariños vivos en augas de compentencia da Comunidade Autónoma de Galicia.
- Decreto 423/1993, do 17 de decembro, polo que se refunde a normativa vixente en materia de marisqueo, extracción de algas e cultivos mariños. (DOG nº 13, do 20 de xaneiro de 2004). Decreto 237/2002, do 11 de xullo
- Orde do 20 de decembro de 2010 pola que se aproba o Plan Xeral de Explotación Marisqueira para o ano 2011 (DOG nº 251, do 31 de decembro de 2010)

Os recursos mariños explotados en Galicia.

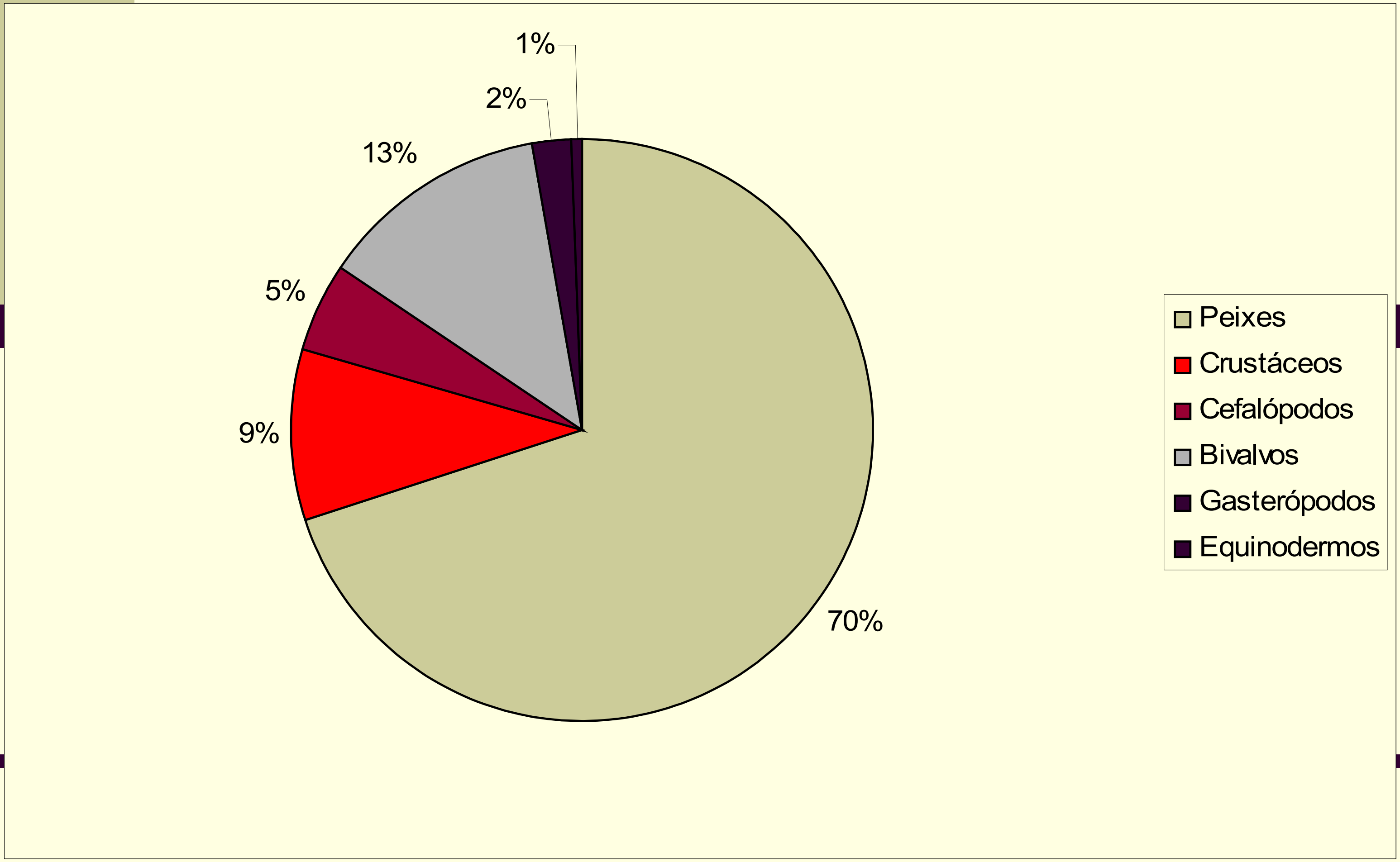

O marisqueo a pé. Evolución do emprego

Pescadegalicia.com

Venres, 7 de xaneiro de 2011

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Xeral	6.554	5.953	5.448	5.211	4.865	4.641	4.421	4.285	4.079	3.832	3.692
Percebe	519	524	498	469	491	479	471	449	445	418	388
Navalla e Longueirón	83	74	7	7	4	4	4	4	4	4	3
Poliquetos	0	0	0	0	0	0	5	17	27	27	40
TOTAL	**7.156**	**6.551**	**5.953**	**5.687**	**5.360**	**5.124**	**4.901**	**4.755**	**4.555**	**4.281**	**4.123**

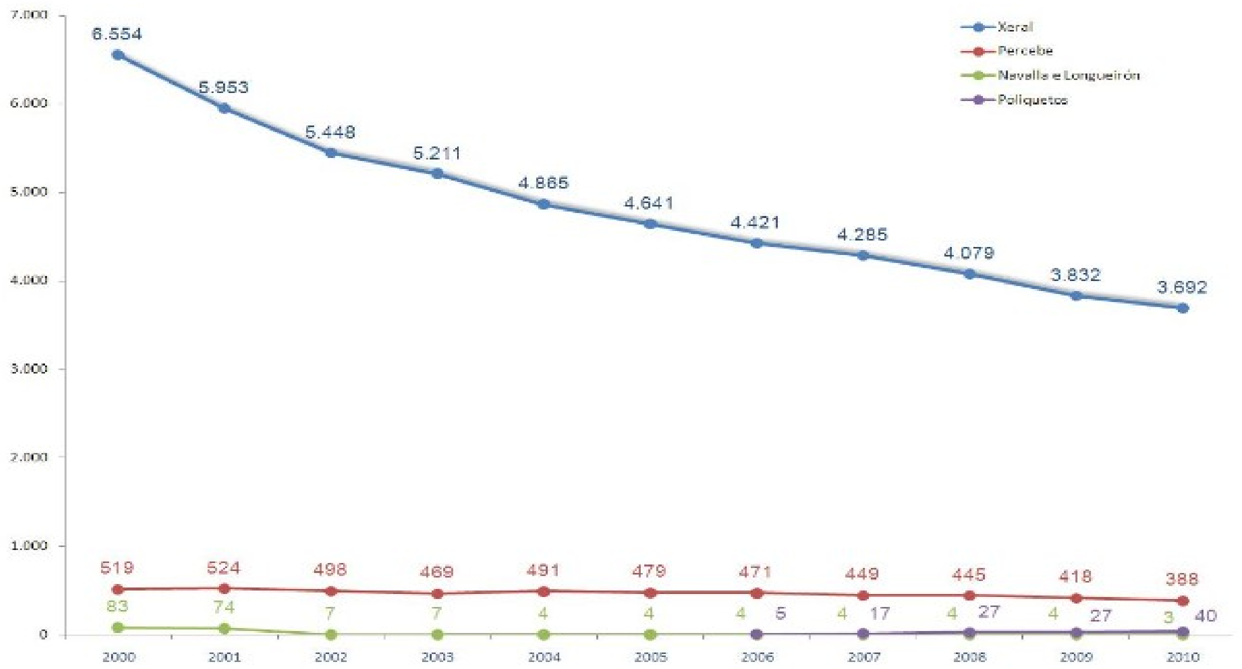

O marisqueo dende embarcación.

Rexistro de Buques Pesqueiros de Galicia 2010

Artes menores Marisqueo

Datos agregados | Datos medios | Por provincias | Por zonas | Por portos | Por eslora | Por arqueo | Por potencia | Artes menores

Frota de artes menores con artes de marisqueo

Datos agregados	Buques		Distribución		Arqueo		Potencia	
	Nº	% Var	%	Var %	GT	% Var	CV	% Var
Endeño remolcado	31	-8,82%	0,95%	-0,09%	199	-1,83%	2.128	-2,61%
Marisqueo desde embarcación	2.603	0,08%	80,07%	0,53%	2.587	0,25%	38.301	0,09%
Navalla e longueirón	226	4,15%	6,95%	0,32%	222	3,20%	3.912	3,36%
Orella de mar	37	-11,90%	1,14%	-0,15%	30	-10,51%	542	-11,30%
Ourizo	166	-2,35%	5,11%	-0,09%	192	-3,05%	3.047	-2,00%
Percebe	591	-1,83%	18,18%	-0,23%	1.024	-4,08%	14.280	-2,30%
Rastro camarón	257	-0,77%	7,91%	-0,02%	276	-0,46%	4.385	-0,76%
Rastro vieira	196	-2,00%	6,03%	-0,09%	854	-1,55%	8.355	-2,07%
Rastro Voland. Zambu. Ostra	35	2,94%	1,08%	0,04%	54	3,03%	490	1,87%
Artes de marisqueo	**3.251**	**-0,58%**	**100,00%**	**0,00%**	**4.372**	**-1,06%**	**59.036**	**-0,89%**

Moluscos bivalvos

A Pesca e o Marisqueo

Inicio | Buscar | Atrás | << | >> | Historial | Saír

Os Mariscos

Moluscos biva

OS MOLUSCOS BIVALVOS son dentro dos moluscos un dos seus grupos máis representativos. Son animais acuáticos, a maioría mariños, caracterizados por non te-la cabeza diferenciada e a cuncha formada por dúas valvas unidas pola **charnela**. O pé está transformado nun órgano escavador en forma de macheta. As branquias son laminares. Dentro dos mariscos son o grupo con maior número de representantes:

- ameixa
- carneiro
- chirla
- reló
- berberecho rabioso
- coquina
- berberecho
- marolo
- mexillón
- navalla
- longueirón
- arola
- vieira
- volandeira
- zamburiña
- ostra

Moluscos gasterópodos

A Pesca e o Marisqueo

Inicio | Buscar | Atrás | << | >> | Historial | Saír

Os Mariscos

Gasterópo

OS GASTERÓPODOS conforman o terceiro grupo do amplo abano dos **moluscos**. A pesar de seren moi numerosos e variados non ofrecen unha grande abundancia de especies comestibles.

Tal vez o distintivo máis apreciable e máis recoñecible a simple vista é ter unha cuncha dunha única peza e normalmente con forma espiral. Ademais teñen un **pé** con funcións locomotoras e respiran por branquias (excepto os de auga doce e terrestres).

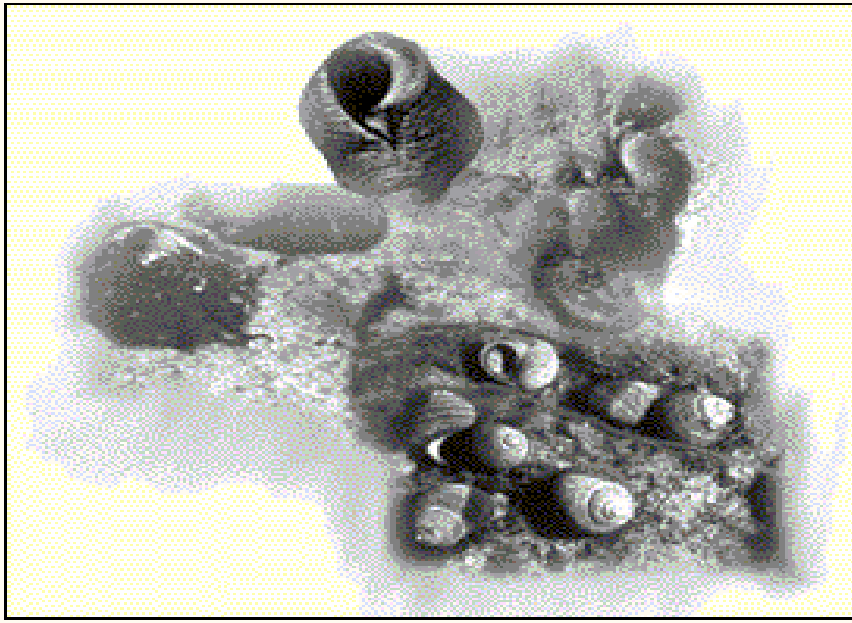

- Caramuxo
- Lapa
- Peneira

Listado dos moluscos bivalvos máis vendidos nas lonxas galegas

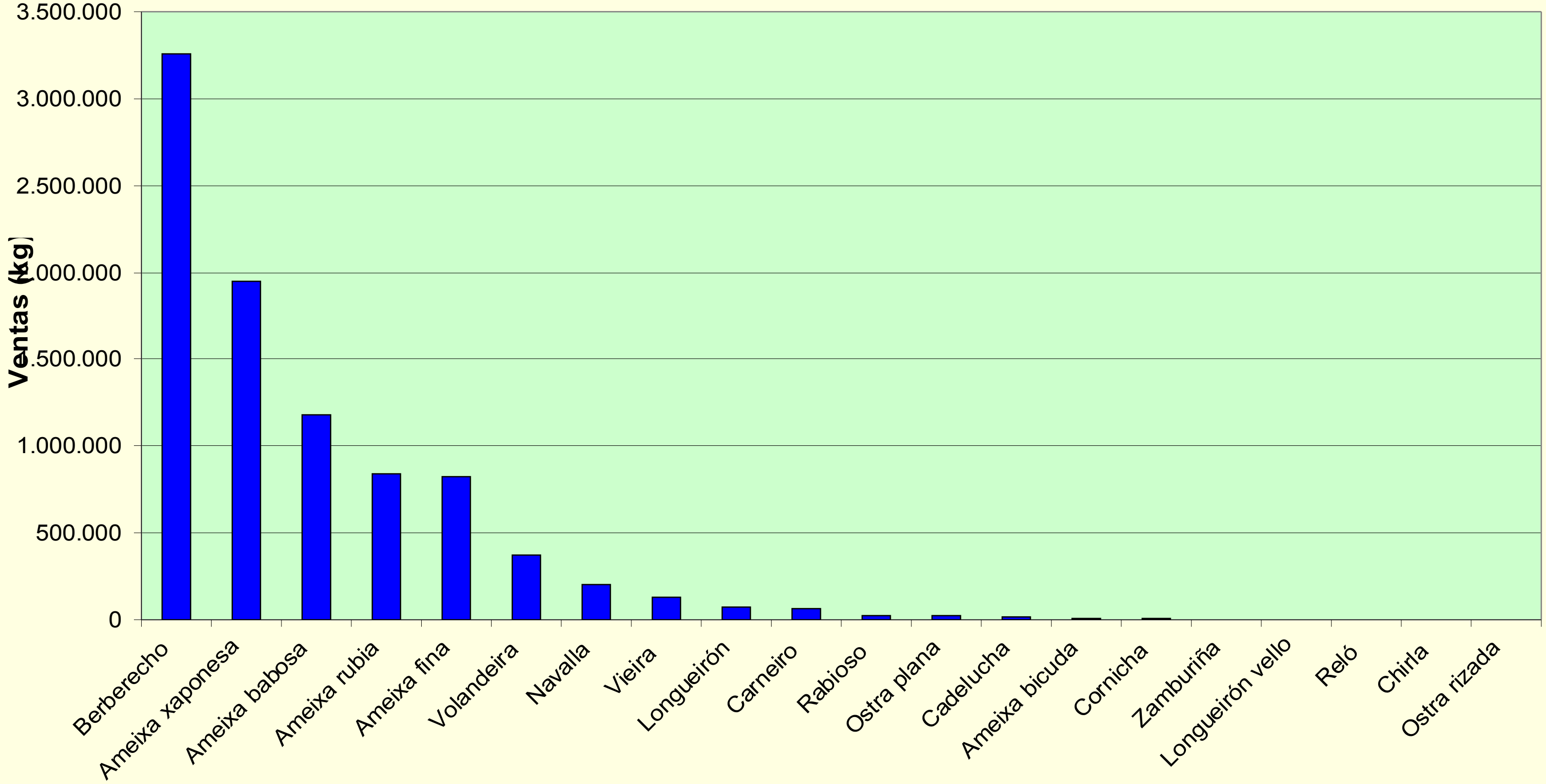

pescadegalicia.com
Plataforma tecnolóxica da pesca

Moluscos cefalópodos

A Pesca e o Marisqueo

Inicio | Buscar | Atrás | << | >> | Historial | Saír

Os Mariscos

Cefalópodos

OS CEFALÓPODOS son outro dos grupos que forman parte dos **moluscos**. E, dentro dos moluscos, hai que subliñar que son o grupo máis evolucionado. Son mariños que nadan polo sistema de retropropulsión. Posúe brazos tentaculares, provistos de ventosas que rodean a cabeza ("cephalo" = cabeza; "podo" = pé) no que se atopa a boca provista de dúas fortes mandíbulas. A cuncha, en **chocos** e **luras** é interna e moi pequena mentres que xa non existe nos **polbos**. Os ollos son grandes e desenvolvidos e teñen unha glándula característica, a **glándula da tinta**, que empregan como sistema defensivo: cando se ven atacados liberan o seu contido, a tinta, desorientando ó agresor.

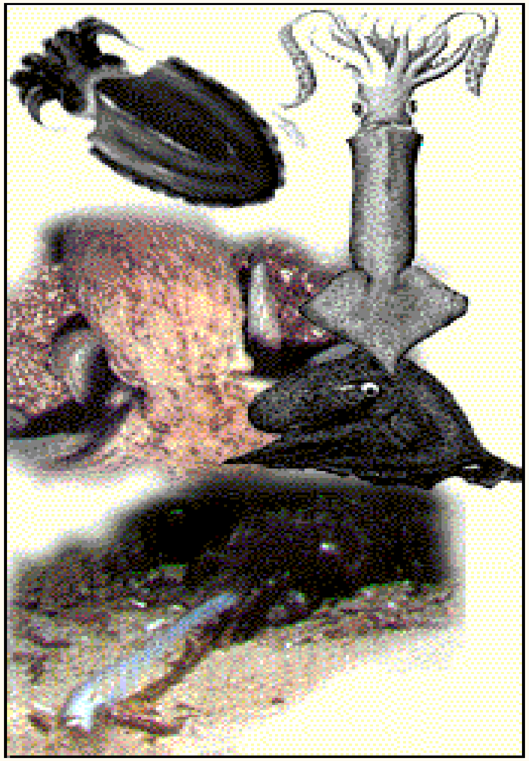

L u r a

C h o c o

P o l b o

Listado dos moluscos cefalópodos máis vendidos nas lonxas galegas

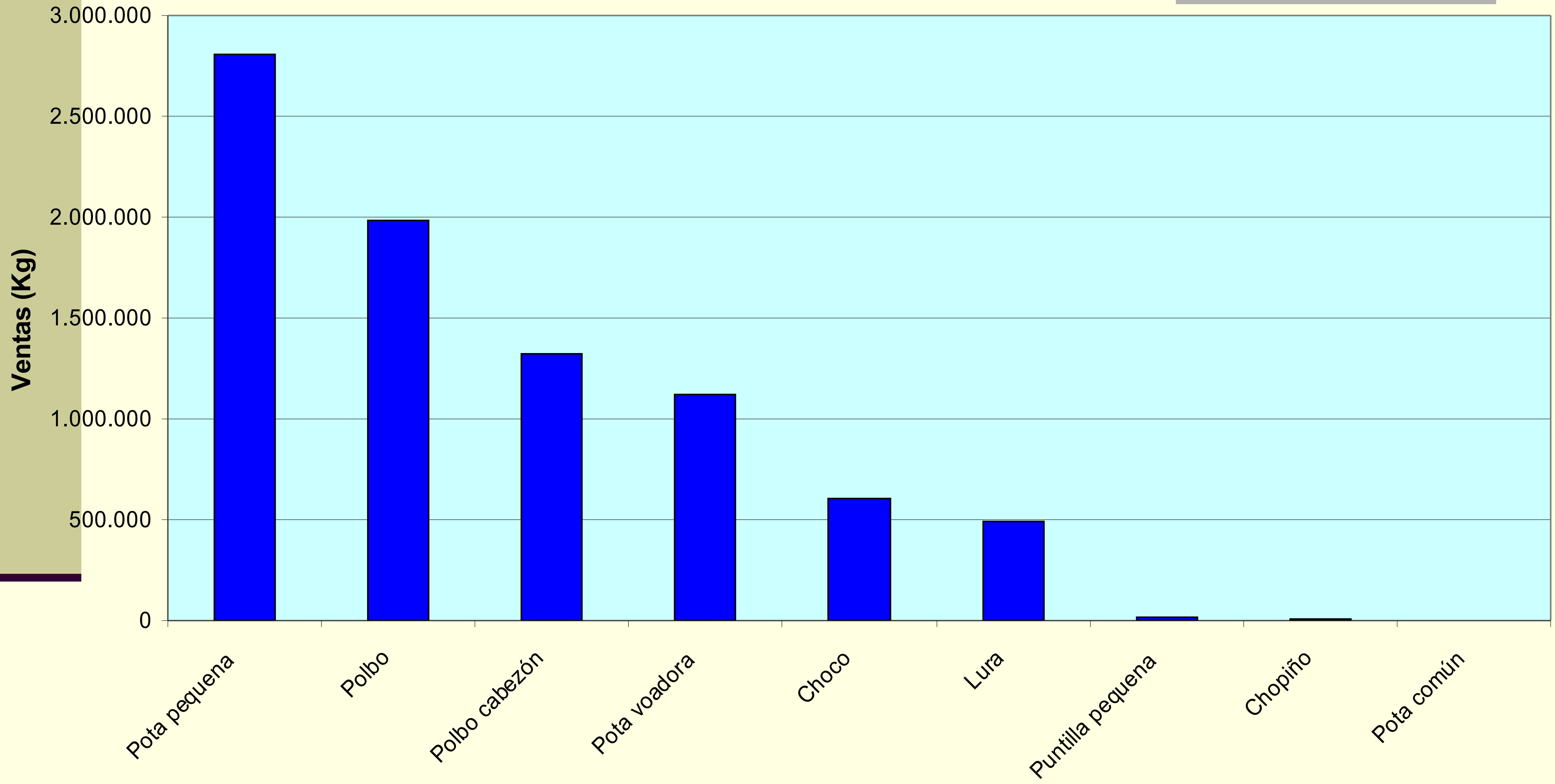

pescadegalicia.com
Plataforma tecnolóxica da pesca

Crustáceos

A Pesca e o Marisqueo

Inicio | Buscar | Atrás | << | >> | Historial | Saír

Os Mariscos

Crustáceos

OS CRUSTÁCEOS son, dentro dos artrópodos, e despois dos insectos, o grupo que maior número de especies posúe: unhas 30.000. A maioría son acuáticos, tanto mariños como de auga dóce.

Toman o seu nome do escudo ou cacho duro (de "crusta", costra) que levan e que cobre a meirande parte do seu corpo, de natureza quitinosa e moi calcificado. Ademais teñen dous pares de antenas e un desenvolvemento indirecto: pasan por estadios larvais e, xa adultos, medran por mudas.

Conforman un grupo moi amplo, pero só consideraremos aqueles de maior peso comercial:

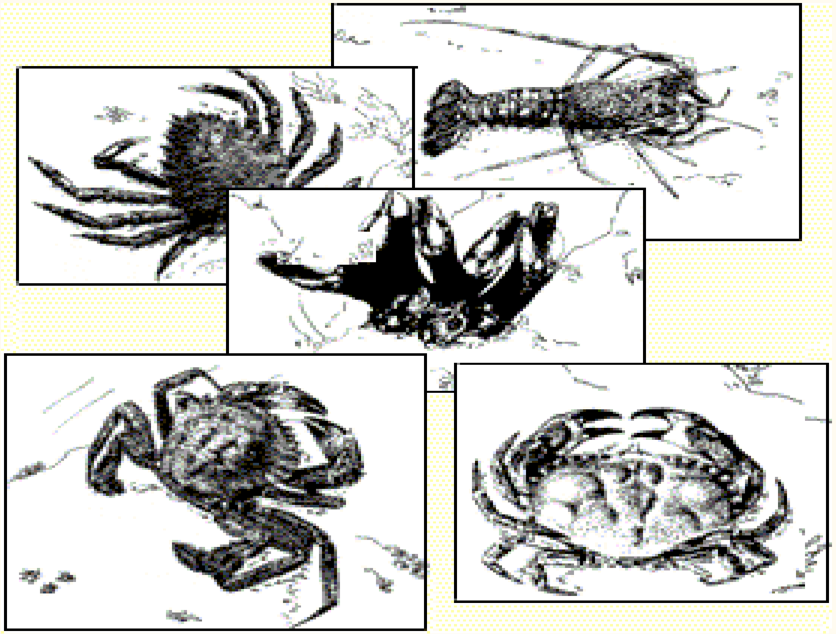

- Boi
- Cangrexo
- Centola
- Nécora
- Percebe
- Camarón
- Cigala
- Lumbrigante
- Lagosta
- Santiaguiño

Listado dos crustáceos máis vendidos nas lonxas galegas

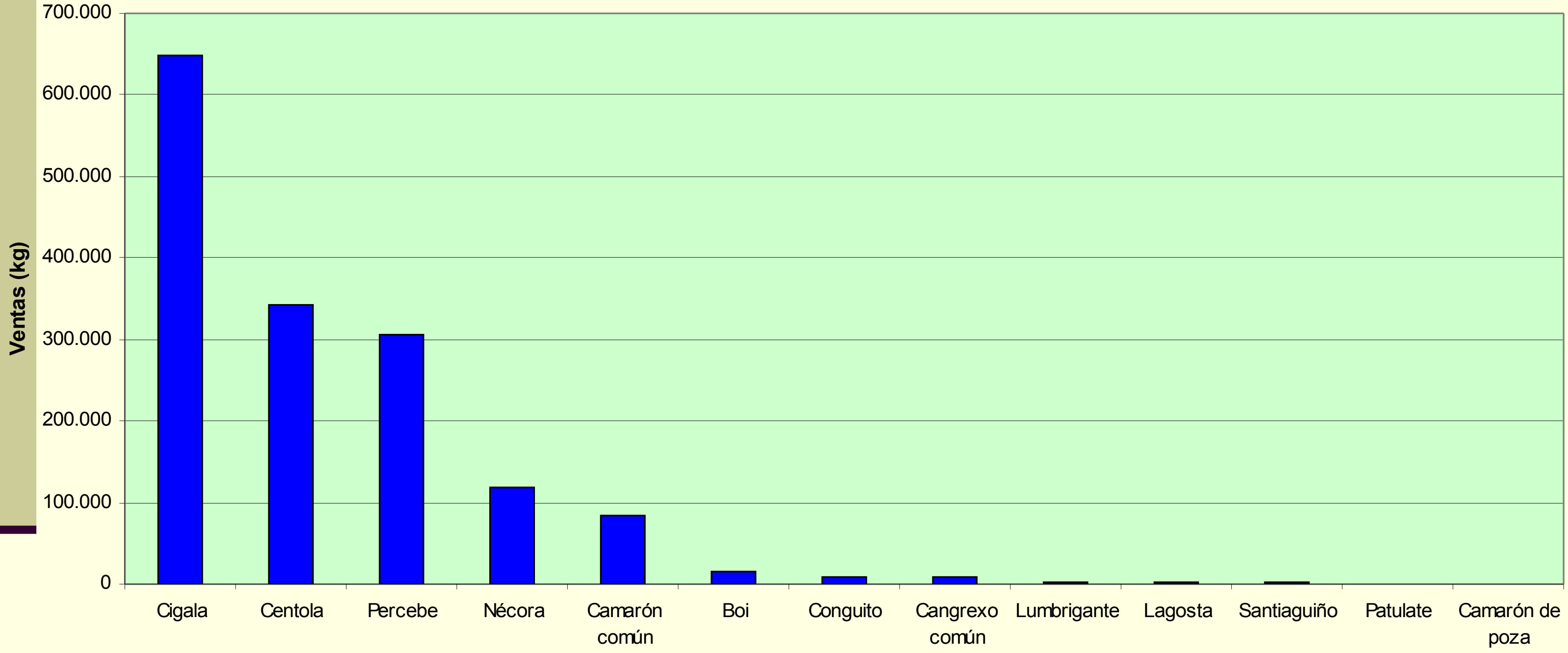

Equinodermos

A Pesca e o Marisqueo

Inicio | Buscar | Atrás | << | >> | Historial | Saír

Os Mariscos

Equinoderm

OS EQUINODERMOS forman un grupo exclusivamente mariño que se caracterizan por ter un esqueleto externo espiñento e por ter uns filamentos con ventosas nas extremidades, cos cales se pegan ós corpos sumerxidos e lles permiten moverse.

Son animais bentónicos que se atopan en tódolos océanos dende a beiramar ata as maiores profundidades abisais. Das case 6.000 especies que se coñecen de **equinodermos** interésanos, dende o punto de vista do **marisqueo**, e polo de agora, só unha:

O urizo

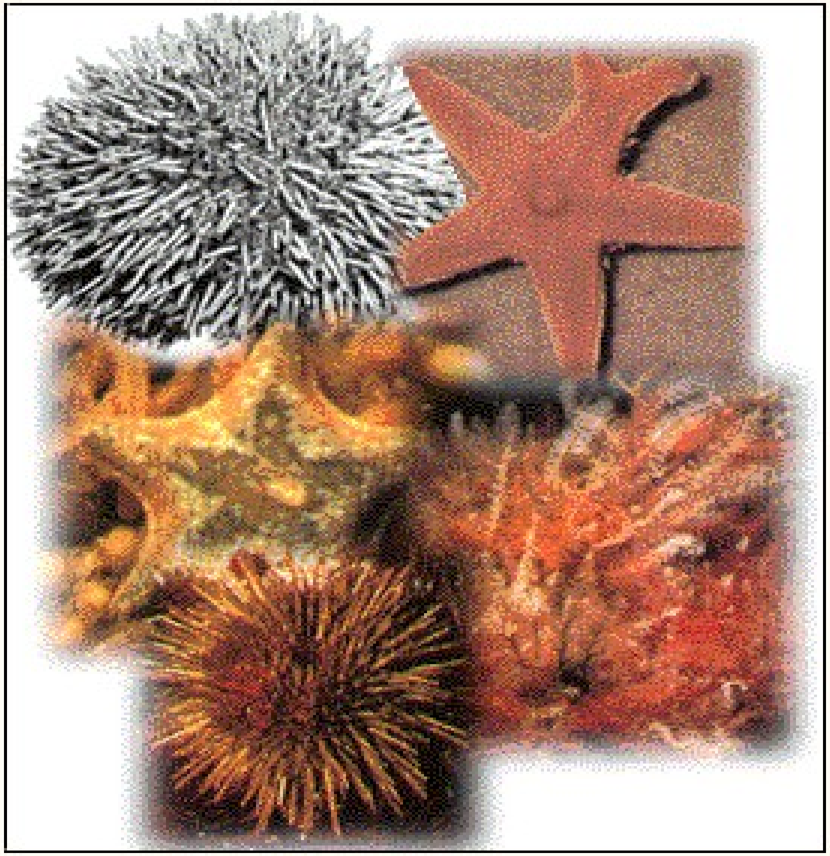

Valor en primera venta

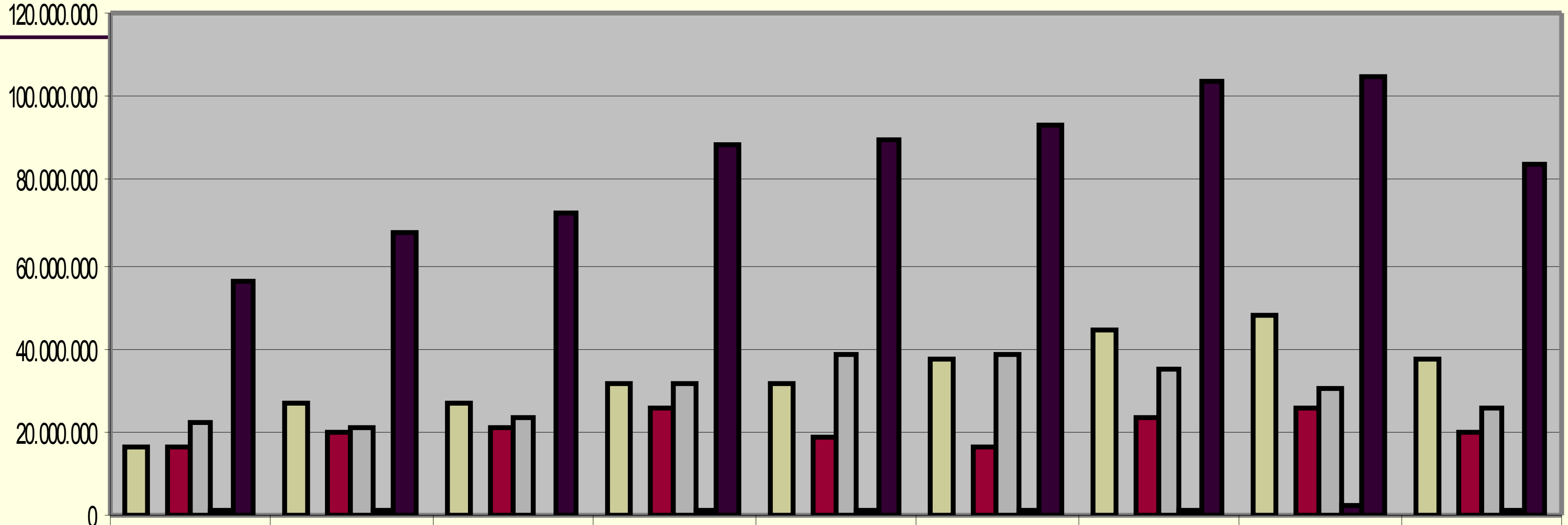

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Bivalvos	16.402.394	26.457.004	26.326.546	31.060.483	30.971.915	36.845.033	43.908.967	47.479.213	37.785.369
Gasterópodos	16.572	20.821	12.612	12.936	18.585	32.459	28.871	32.146	33.036
Cefalópodos	16.165.846	19.311.599	21.284.356	25.123.242	19.095.882	15.946.477	23.502.266	25.361.952	19.343.496
Crustáceos	22.699.596	20.760.591	23.588.710	31.208.875	38.324.517	38.445.043	34.627.895	30.065.184	25.265.698
Equinodermos	868.368	983.792	495.357	1.241.988	1.250.501	1.469.808	1.698.607	1.987.498	1.214.793
Totales	56.152.775	67.533.806	71.707.581	88.647.524	89.661.402	92.738.820	103.766.606	104.925.993	83.642.391

Nasas

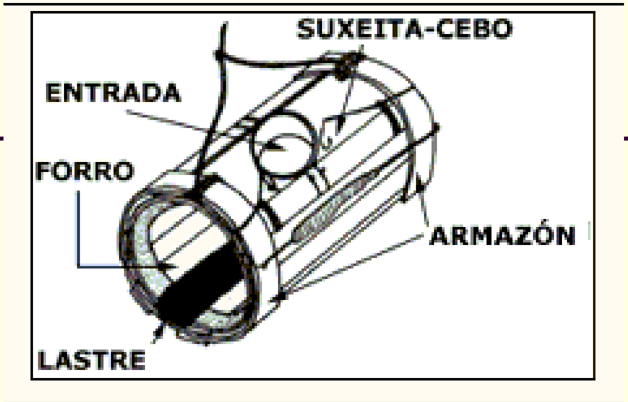

Nasas	Uso	Zona	Captura
nécora e camarón	todo o ano	sen limitación	nécora e camarón
lagosta e bogavante	1/07 – 31/08	fora anexo I	lagosta, bogavante
centola	2/01 - 30/06 e 23/11 - 31/12		centola
polbo (pechada)	todo o ano menos no período de veda desta especie	fora anexo I. Salvo 1/10 – 30/04 por fora anexo V	polbo, nécora e camarón
polbo (aberta)		dentro anexo I	polbo
choco			
peixes		fora anexo I	faneca e unha ampla variedade de outros peixes
butrón	todo o ano	Ferrol, Arousa e Vigo	anguía, lamprea, choco e unha gran variedade de especies
anguía	todo o ano		anguía

Nasas

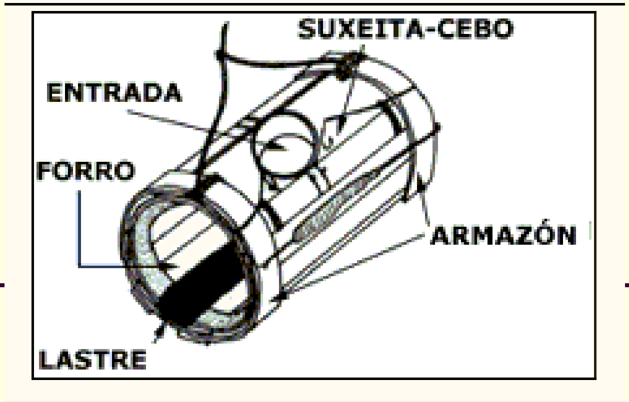

Nasas	Zona	Malla Mín. mm	Long. Máx. mm	Altura ou diám. mm	Diám. Máx. Boca mm	Lonx. Máx. m	Tipo Emb.	Núm. Máx. nasas	Uso	Horario	Número de barcos limitado
nécora e camarón	sen limitación	16 ou 10	550	350	160 (50 no período de veda da nécora)	2.500	I, II III IV-VII	150 250 350	todo o ano	2 < oca Do, 2 > ort Ve, nocturno. Pode ser diúrna onde non haxa polbo	Non
lagosta e bogavante	fora anexo I	70 ou 35	550	350	230	2.500	I, II III IVI V-VII	80 100 120 140	1/07 – 31/08	2 < oca Do, 2 > ort Ve, nocturna	Non
centola	fora anexo I, entre apert. veda e 30/04 fora anexo V	55 entre varelas. 50 [redacted]	600	450	250	2.500	I, II III IVI V-VII	80 100 120 140	2/01 - 30/06 e 28/11 - 31/12	06:00 Lu - 16:00 Ve, diúrna	Non
polbo (pechada)	regulado nos plans de xestión										
polbo (aberta)	sen limitación	16 ou 10	550	350	160	5.000	I y II III IV - VII	175 300 550	todo o ano menos o período de veda desta especie	regulado nos plans de xestión. Diúrna	Non
choco	sen limitación	50	1.500	900	200	2.500		100	todo o ano	diúrna e nocturna	Non
peixes	fora anexo I e do PNIA. Prof. > 30 m	50	2.000	800		3.000		48	todo o ano	07:00 Lu - 17:00 Ve do 1/05 - 30/09. 07:00 Lu - 15:00 Ve do 1/10 - 30/04.	Sí
butrón	Ferrol, Arousa e Vigo	14 e 16	6.000			2.500		80	todo o ano, con plan de xestión	diúrna e nocturna	Sí
anguía	regulado nos plans de xestión		670	350		2.500		80	todo o ano, con plan de xestión	diúrna	Sí

Artes de pesca remolcadas

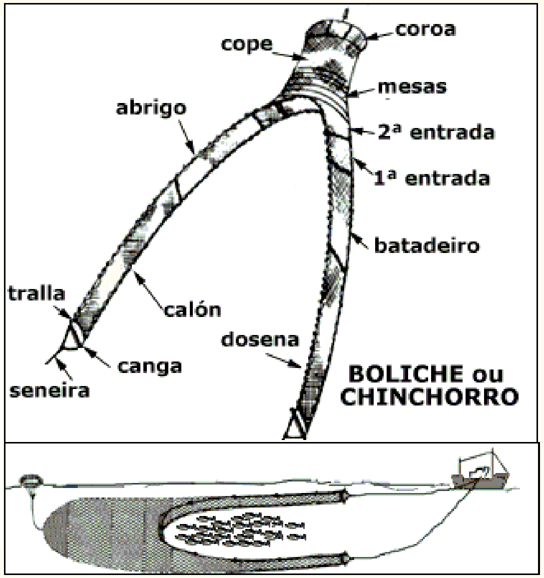

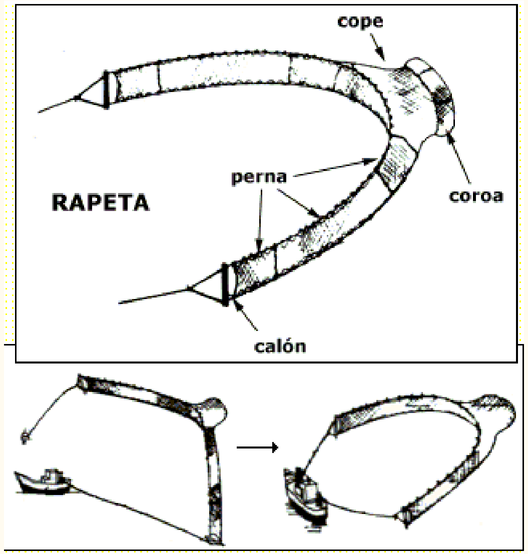

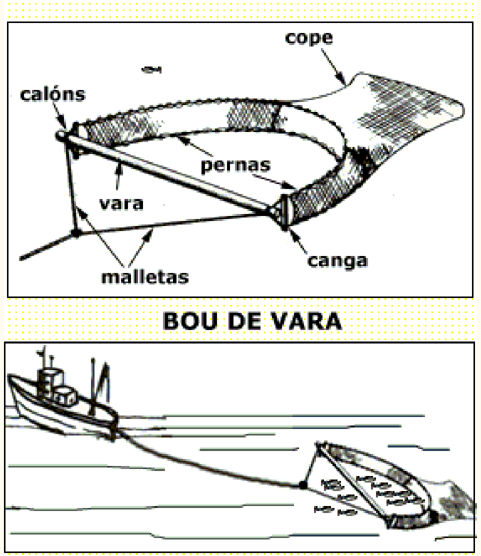

Modalidade	Variantes	Uso	Zona	Captura
arrastre de fondo	bou		prohibido en augas interiores	
	baca		prohibido en augas interiores	linguado, rodaballo, rape, raia, polbo, langostino.
arrastre peláxico			prohibido en augas interiores	arenque, sardiña, pescada, lura, etc.
arrastre semipeláxico			prohibido en augas interiores	lura, pota, pescada, xurelo, bacallao.
bou de vara		1/11 – 31/03	Ría de Arousa. Prof. > 10 m	camarón, nécora, zamburiña, linguado, solla, faneca, conguito, etc.
bou de man ou rapeta		2/11 – 31/03	Rías de Arousa, Pontevedra e Vigo. Prof. > 10 m	centola, camarón, faneca, sardiña, salmonete, nécora, polbo, conguito, etc.
boliche ou chinchorro		01/07 – 30/09	Diúrno	lura, choco, polbo, xurelo, faneca, ollomol, etc.

Artes de pesca remolcadas

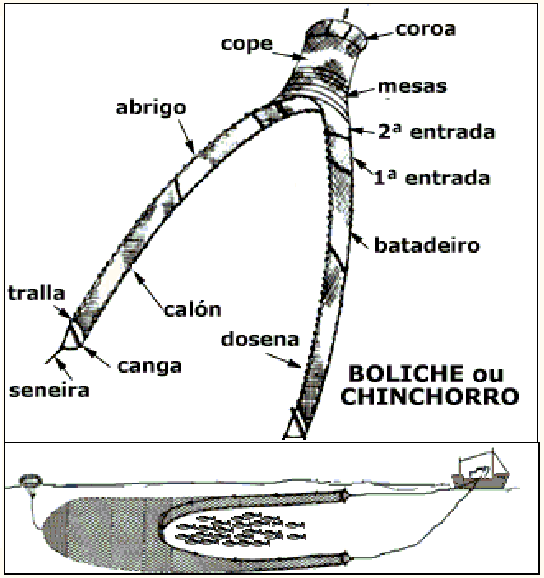

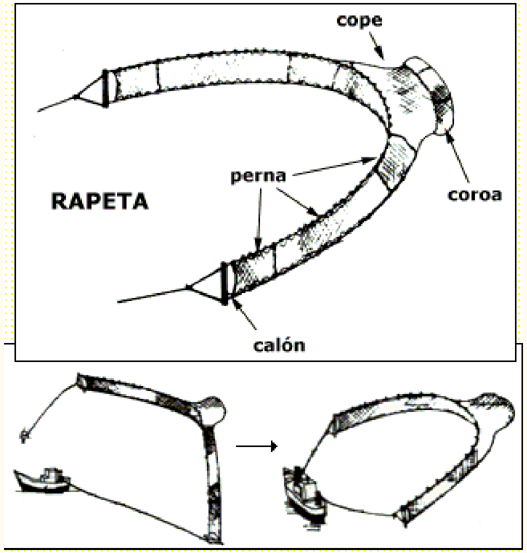

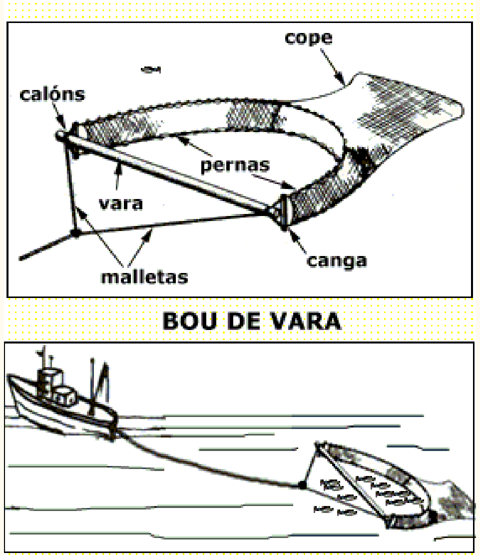

Modalidade	Variantes	Malla Mín. mm	Lonx. Máx. Calón m	Lonx. Máx. Cope m	Lonx. Máx. Vara/coroa m	Chumbada Kg	Alt. Máx. m	Uso	Zona	Horario	Número de barcos limitado
arrastre de fondo	bou								ámbito territorial de Galicia	24:00 Do - 24:00 Ve	Sí
	baca								ámbito territorial de Galicia	24:00 Do - 24:00 Ve	Sí
arrastre peláxico									ámbito territorial de Galicia	24:00 Do - 24:00 Ve	Sí
arrastre semipeláxico									ámbito territorial de Galicia	24:00 Do - 24:00 Ve	Sí
bou de vara		60 / 50	6	6	6	10	3,5	Nov-Mar, con plans, < 50 CV	Ría de Arousa. Prof. > 10 m.	8:00 -14:30. Para conguito desde ocaso ata orto	Sí
bou de man ou rapeta		80 / 50	30	6		1 cada 4 m		Nov-Mar, con plans, < 50 CV	Rías de Arousa, Pontevedra e Vigo	8:00 -14:30. Para conguito desde ocaso ata orto	Sí
boliche ou chinchorro		25	100	7	3	1 cada 4 m		Xul-Out, con plans		de orto a ocaso, diúrna	Sí

Útiles de marisqueo

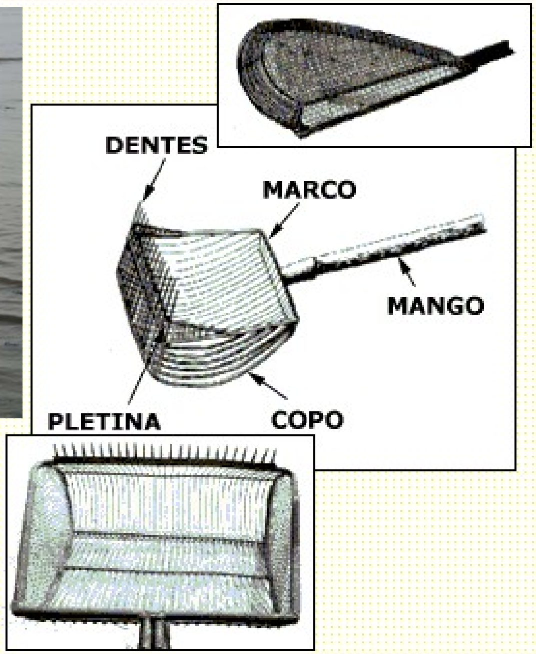

Modalidade	Variantes	Captura
a pé	sacho, angazo e fouciño	
	rañica ou gancha a pé	
	forquilla	berberecho y almejas
a flote	raños	berberecho y almejas
	ganchas	almejas y berberecho
	rastro de vieira	vieira
	rastro de ostra	volandeira, zamburiña y ostra
	endeño remolcado	ameixa rubia
	rastro de camarón	camarón
	rastro de berberecho	almejas, berberecho, reló, etc.
	rastro de ameixa	
recursos específicos	percebe	
	ourizo	
	navallas e longueiróns	
outros recursos	algas	
	poliquetos	

Útiles de marisqueo

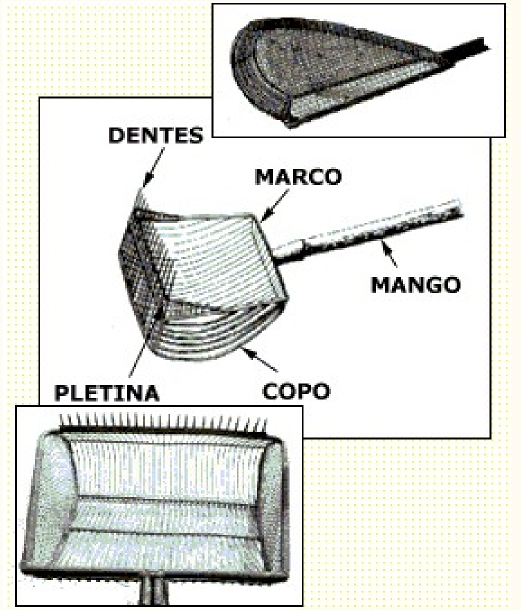

Modalidade	Variantes < 10 TRB	malla ou separación entre varelas mm	Lonx. platina Máx. cm	Lonx. dentes Máx. cm	Uso	Zona	Horario	Número de barcos limitado
a pé	sacho, angazo e fouciño							
	rañica ou gancha a pé	17		15		Autorizacións e libre marisqueo	2,5 h antes - 2,5 h despóis da marea, máx. 18:00	
	forquilla	12		34	todo o ano, con plans			
a flote	raños	17			con plans. Barcos de < 3 TRB ou 2,6 GT	Autorizacións e libre marisqueo	8:00 - 14:00 de 1/10 - 31/05 e 7:00 -14:00 de 1/06 -30/09	
	ganchas		70	15				Non
	rastro de vieira	100	175	10		Prof. > 5 m		Non
	rastro de ostra	60	175	10		Prof. > 5 m		Non
	endeño remolcado	20 / 17	90	15	con plans. Barcos de < 10 TRB ou 10 GT	Prof. > 15 m		Sí
	rastro de camarón	10	300	0		Prof. > 5 m	8:00 - 14:00	Non
recursos específicos	percebe		5		con plans, Barcos de < 3 TRB ou 2,6 GT		2 ,5 h antes - 2 h despóis da marea, máx. 18:00	Non
	ourizo				con plans. Barcos de < 10 TRB ou 10 GT		8:00 - 15:00. A pé igual que bivalvos	Non
	navallas e longueiróns				con plans. Barcos de < 10 TRB ou 10 GT		8:00 - 14:00. A pé igual que bivalvos	Non
outros recursos	algas				con plans. Barcos de < 10 TRB ou 10 GT		8:00 - 14:00. A pé igual que bivalvos	Non
	poliquetos							Non

A explotación dos bancos marisqueiros

- Autorizacións administrativas xestionadas por entidades asociativas do sector
- Concesións administrativas: parques de cultivo
- Zonas de libre marisqueo: xestión non se realiza baixo ningún dos títulos administrativos de autorización ou concesión. Administración pesqueira

Plan Xeral de Explotación Marisqueira: que é?

- A actividade de marisqueo e a extracción de algas desenvólvese no marco do Plan Xeral de Explotación Marisqueira.
- Conxunto de normas e orientacións destinadas a regular e programar a extracción de marisco e algas con carácter anual.
- Réxime para que a explotación se realice con garantías dunha boa xestión do recurso.

Plan Xeral de Explotación Marisqueira: que é?

- Aprobado mediante orde da Consellería do Mar. Publicada no DOG (data límite de publicación: 31 de decembro)
- Epígrafes:
  - Plans explotación para as autorizacións
  - Plans específicos de explotación para as zonas de libre marisqueo
  - Plans explotación recursos específicos: percebe, solénidos, ourizo, peneira e algas
  - Normas para as zonas de libre marisqueo
  - Períodos de extracción de crustáceos

Os plans de explotación: contido

- Zona de traballo: delimitación dos bancos
- Especies
- Número de mariscadoras a pé, embarcacións, tripulantes, mergulladores…..
- Proposta de ampliación ou cobertura das vacantes producidas
- Avaliación do recurso: mostraxes e seguimento
- Obxectivos de produción e económicos
- Labores de semicultivo, accións de rexeneración…
- Calendario probable de extracción e días máximos anuais
- Cotas máximas de captura
- Artes empregadas
- Puntos de control: funcionamento, responsables, situación,..
- Normas do plan: vixilancia, organización dos traballos,
- Normas de comercialización
- Plan financeiro

Os plans de explotación: deseño

- A xunta directiva da agrupación elabora a proposta do plan co asesoramento da asistencia técnica da confraría e dos técnicos da Consellería (biólogos de zona, axentes de extensión) con base en:

  - ✓ Mostraxes: análise poboacional
  - ✓ Seguimento da extracción: nº días de extracción, nº de mariscadores/embarcacións/tripulantes/mergulladores, CPUE, tallas, prezos…
  - ✓ Organización interna: nivel organizativo, conflitos entre sectores…

- A proposta do plan é presentado ante a asamblea xeral da agrupación para a súa aprobación

- Unha vez aprobado pola asemblea dáse traslado aos órganos de goberno da confraría para a súa aprobación ou modificación (debidamente motivada)

- O plan preséntase na Consellería do Mar antes do 1 de novembro de cada ano

Os plans de explotación: valoración e aprobación

- Valoración: Propostas dos departamentos territoriais:

  - Criterios da Consellería do Mar
  - Informes técnico-biolóxicos
  - Informes axentes extensión
  - Informes técnicos: zonas de especial protección
  - Informes carácter administrativo: titulacións, vixencia dos permisos, comprobación límites das zonas de explotación

- Todas as propostas dos departamentos territoriais xunto con todos os informes son valoradas novamente na D.X. Ordenación e Xestión dos Recursos Mariños que elabora a proposta definitiva para a súa aprobación pola conselleira do Mar.

- Os plans de explotación aprobados intégranse no Plan Xeral de Explotación Marisqueira anual: zona, especies época probable, días máximos, puntos de control.

- As condicións nas que se desenvolven os plans están recollidas nas fichas resumo (www.pescadegalicia.com)

Os plans de explotación:

- Participación activa dos profesionais no deseño dos plans: maior implicación na xestión dos recursos

- Colaboración entre técnicos e profesionais: integran moi diversos aspectos da xestión dos recursos:
  - Biolóxicos
  - Económicos
  - Sociais
  - Organizativos

Os plans de explotación: o seu desenvolvemento

Aprobado o Plan Xeral e polo tanto, os plans de explotación, as entidades solicitan a autorización para realizar a actividade:

- Mínimo 15 días de anticipación ao inicio
- Departamentos territoriais

Os departamentos territoriais autorizan/denegan a actividade con base en:
- Informes técnicos/seguimento: biólogos de zona
- Informes de Intecmar

A resolución de autorización:
- Zona autorizada
- Especies e cotas máximas de captura
- Relación de embarcacións/tripulantes/mergulladores/mariscadoras
- Puntos de control e puntos de venda
- Artes autorizadas

Normas para as zonas de libre marisqueo

- Non existe plan específico de explotación xestionado por unha entidade porque:
  - Non foi presentado
  - Non foi aprobado ao non reunir as condicións mínimas para unha xestión sostible

- Xestionadas pola Administración pesqueira
  - 1 outubro-31 de marzo
  - Cotas máximas de captura: Plan Xeral
  - Acceso: ser titular dun permiso de explotación

FLUJO DE INFORMACIÓN EN LOS DESPACHOS

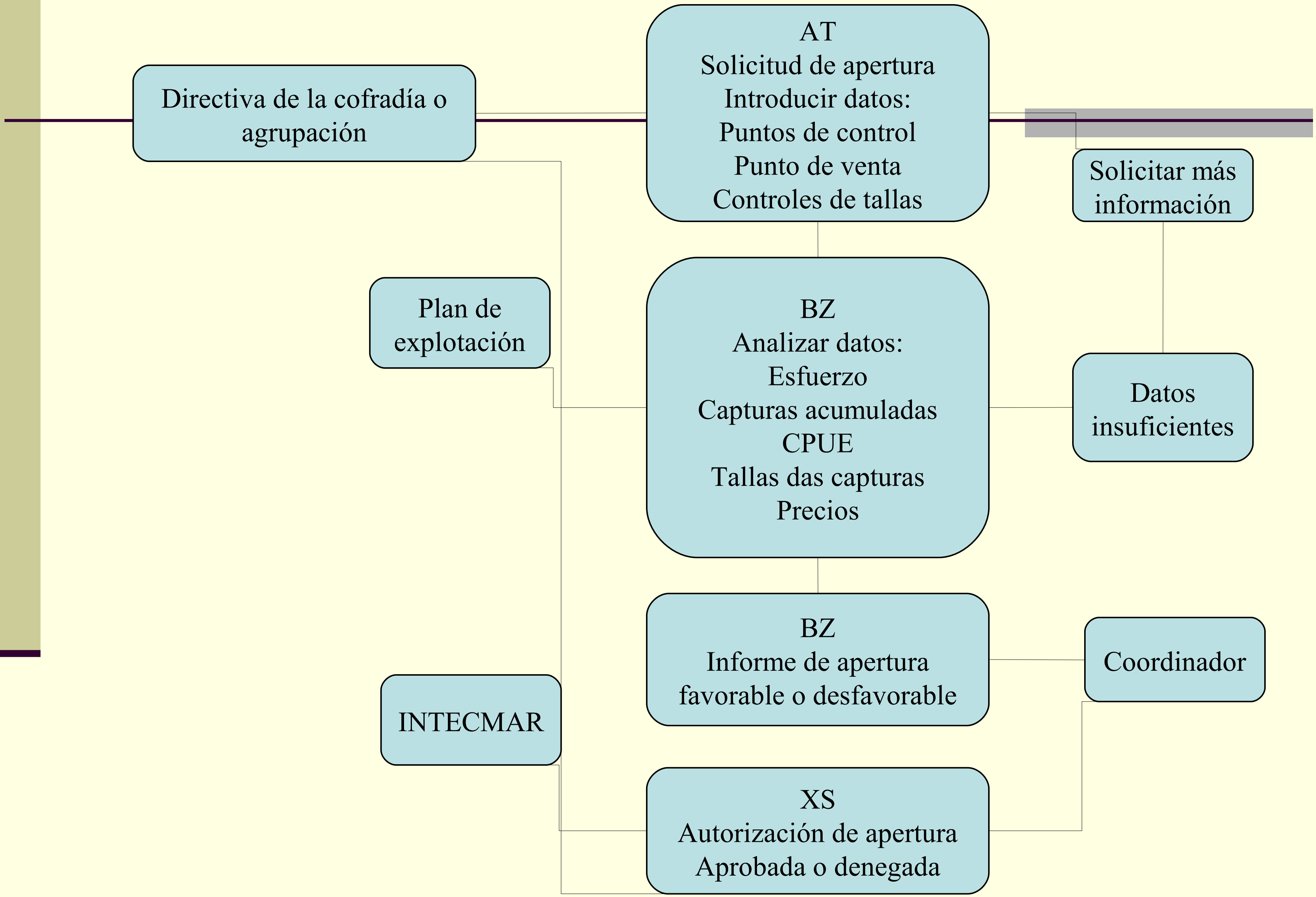

pescadegalicia.com
Plataforma tecnolóxica da pesca

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Sábado, 10 de abril de 2010

- estatísticas
- cotizacións
- comercio
- rexistro buques
- publicacións
- plans explotación
- mostraxes
- reservas mariñas
- documentos
- alternancia

OUTROS SITIOS

- consellería
- c. oceanográficas
- lonxas
- meteoroloxía
- fishbase

envío datos

Usuario
Clave

Publicacións

Anuarios de pesca

- Anuario de Pesca de Galicia 2003 (5,3MB aprox.)
- Anuario de Pesca de Galicia 2004 (3MB aprox.)
- Anuario de Pesca de Galicia 2005 (22MB aprox.)
- Anuario de Pesca de Galicia 2006 (26MB aprox.)
- Anuario de Pesca de Galicia 2007 (33 MB aprox.)
- Anuario de Pesca de Galicia 2008 (23 MB aprox.). Contido do CD anexo.

Acuicultura

- Acuicultura 2003 (1,5MB aprox.)
- Acuicultura 2004 (21MB aprox.)
- Acuicultura 2005 (21MB aprox.)
- Acuicultura 2006 (16,7MB aprox.)
- Acuicultura 2007 (33MB aprox.)
- Acuicultura 2008 (23MB aprox.)

Rexistro de buques

- Rexistro de Buques Pesqueiros da Comunidade Autónoma de Galicia 2004 (8,5MB aprox.)
- Rexistro de Buques Pesqueiros da Comunidade Autónoma de Galicia 2005 (7,5MB aprox.)
- Rexistro de Buques Pesqueiros da Comunidade Autónoma de Galicia 2006 (7,6MB aprox.)
- Rexistro de Buques Pesqueiros da Comunidade Autónoma de Galicia 2007 (5MB aprox.)
- Rexistro de Buques Pesqueiros da Comunidade Autónoma de Galicia 2008 (21MB aprox.). Contido do CD anexo.
- Rexistro de Buques Pesqueiros da Comunidade Autónoma de Galicia 2009 (12MB aprox.). Versión dixital.

Outras publicacións

Más información...